

УДК 657

Маначинська Ю.А., к.е.н., доцент

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ АКТУАРНОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В статті розкрито модель удосконалення актуарної фінансової звітності на базі зарубіжного досвіду. Досліджено специфічні форми актуарних фінансових звітів та методику їх трансформації в сучасних умовах розвитку.

Ключові слова: актуарний облік, актуарна фінансова звітність, операційні активи, операційні зобов'язання, власний капітал, фінансовий результат.

Manachinska Yu.

IMPROVEMENT OF THE ACTUARIAL FINANCIAL REPORTING IN WORLD ECONOMICS

In the article the model of improvement of the actuarial financial reporting is exposed on the base of foreign experience. Investigational specific forms of actuarial financial statements and method of their transformation in the modern terms of development

Keywords: actuarial account, actuarial financial reporting, operating assets, operating obligations, property asset, financial result.

Маначинская Ю.А.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ БУХГАЛТЕРСКОЙ АКТУАРНОЙ ОТЧЕТНОСТИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ

В статье раскрыта модель усовершенствования актуарной финансовой отчетности на базе зарубежного опыта. Исследовано специфические формы актуарных финансовых отчетов и методику их трансформации в современных условиях развития.

Ключевые слова: актуарный учет, актуарная финансовая отчетность, операционные активы, операционные обязательства, собственный капитал, финансовый результат.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в Україні, на думку багатьох науковців, нагадує за своєю сутністю щось середнє між індустріалізацією та колективізацією. Свідченням чого є черговий Наказ № 1591 “Про внесення змін до деяких нормативно-

правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку” [1].

Одночасно з його прийняттям, набирає чинність ст.12 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність” [2], згідно із якою національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку – в частині методології обліку – тепер не застосовують ті підприємства, які ведуть облік за міжнародними стандартами [3, с.7].

Проте зі змісту Наказу № 1591 випливає, що вищезазначені підприємства зобов’язані складати фінансову звітність за чинними формами звітів, тобто тими, які є додатками до П(С)БО, в свою чергу зазначена вимога не стосується Приміток до фінансової звітності (форми №5) [3].

На думку І. Губіної [3] такий підхід до складу і подання фінансової звітності є доволі дивним, якщо оцінювати його з позиції класичної фінансової звітності – основним користувачем якої є інвестор.

Зі змісту міжнародного проекту по удосконаленню моделі фінансової звітності за МЗФЗ, а також сутності сучасної науково-практичної спеціальної літератури з бухгалтерського обліку, економічного аналізу та корпоративних фінансів, в сучасних умовах у спеціалістів склалася обґрунтована думка щодо доцільності розмежування операційної та фінансової діяльності в фінансовому обліку та звітності для формування масиву даних, що зорієнтований на потреби учасників сучасного ринку капіталу [4, с.92].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженню питань щодо розкриття змісту удосконалення бухгалтерського фінансової звітності на базі актуарного підходу присвячені праці таких зарубіжних вчених, як М. Балера, В.Б. Івашкевича, М.І. Кутера, С. Пентмана, Ж. Рішара, Л.Н. Салімова, А.І. Шигаєва та інших.

Проте з огляду на специфіку та умови реформування сучасної облікової концепції проблеми удосконалення бухгалтерської звітності та запровадження і розробки – актуарної, на вітчизняній обліковій ниві, не розглядаються, що обумовлює необхідність проведення досліджень у цьому напрямі на базі зарубіжного досвіду.

Цілі статті. Основною метою статті є дослідження актуарних підходів до удосконалення бухгалтерської фінансової звітності з метою забезпечення реальних та потенційних інвесторів та інших постачальників капіталу, необхідною обліковою інформацією, що

націлена на фінансове майбутнє, задля об'єктивної оцінки та залучення бажаних фінансових вкладень у розвиток бізнесу на теренах нашої держави.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Найбільш всесторонньо та переконливо необхідність розмежування фінансової та операційної діяльності аргументував С. Пенман. Саме він, являється автором розробки детального алгоритму “трансформації” бухгалтерської звітності, яка підготовлена згідно US GAAP, в бухгалтерську звітність, та яка співвідносить операційну та фінансову діяльність [4].

В Російській Федерації вже присутні численні теоретичні напрацювання щодо застосування вищезазначеного підходу при трансформації фінансової звітності згідно МСФЗ, з метою складання актуарної фінансової звітності. Так, до актуарної фінансової звітності доцільно включати форми фінансових звітів, що представлені на рис.1.

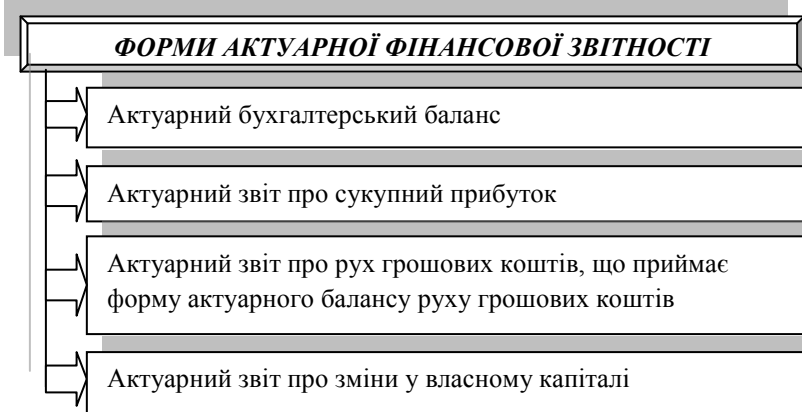

Рис. 1. Перелік форм актуарних фінансових звітів економічних суб'єктів [4, с.92].

Беручи до уваги досвід “трансформації” бухгалтерської звітності, накопичений С. Пентманом, підготовку фінансових звітів доцільно розпочинати з переформування Звіту про зміни у власному капіталі. Зазначений звіт містить узагальнену інформацію про результати функціонування суб'єкта господарювання, що є першочергово необхідним підґрунтям для аналізу руху та рентабельності власного (акціонерного) капіталу. Трансформація звіту

про зміни у власному капіталі полягає у виконанні трьох основних кроків, які наведені в табл.1 [4, с.92].

Таблиця 1

Алгоритм трансформації Звіту про зміни у власному капіталі [4]

№ з/п	Етап	Зміст етапу
1.	Уточнення розміру власного капіталу на початок та на кінець звітного періоду	З величини власного капіталу необхідно вилучити привілейовані акції, які розглядаються тримачами звичайних акцій в якості фінансових зобов'язань. Окрім того власний капітал доцільно збільшити на суму заборгованості за дивідендами по звичайних акціях. Останнє обумовлене тим, що у відповідності до першочергових принципів актуарного обліку у постачальників капіталу акціонерів не може виникати заборгованість у самих до себе.
2.	Розрахунок чистого результату за операціями з акціями	З цією метою, грошові дивіденди та вартість викуплених акцій власної емісії вираховується із грошових надходжень за випущеними акціями. Операції із привілейованими акціями ігноруються. Грошові дивіденди відображаються також і у Звіті про рух грошових коштів.
3.	Розрахунок сукупного фінансового результату	Задля цього до величини чистого прибутку (збитку), згідно даних Звіту про прибуток та збитки, додаються (віднімаються) різні види прибутків та збитків, що знаходять відображення у Звіті про зміни у власному капіталі, та вираховуються дивіденди за привілейованими акціями.

Отже, актуарний звіт про зміни у власному капіталі створює сприятливі умови для розрахунку першочергових показників економічної вартості, що створюється, а саме: рентабельності вкладеного капіталу та темпів зростання власного (акціонерного) капіталу. Оцінка джерел прибутковості та зростання здійснюється на підставі даних балансу та актуарного звіту про сукупний прибуток [4].

В Україні традиційна форма Балансу (форми №1) регламентується П(С)БО 2 “Баланс” [5], в його структурі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал, перші з яких (тобто ресурси) поділяються на необоротні, оборотні та витрати майбутніх періодів, а другі – на довгострокові і поточні зобов'язання

та забезпечення наступних витрат і платежів. В свою чергу в актуарному бухгалтерському балансі активи та зобов'язання класифікуються на операційні та фінансові.

Висновки. Трансформація традиційних форм бухгалтерської звітності для цілей актуарного обліку зорієнтована на співвідношення операційної та фінансової діяльності та полягає у декласифікації майна та зобов'язань суб'єкта господарювання за категоріями операційних і фінансових активів і зобов'язань. Така звітність сприяє подальшому розрахунку економічної вартості організації, здійсненню аналізу результатів діяльності з позиції його власників, прогнозуванню потреби у фінансуванні господарської діяльності, а також покращенню якості управління грошовими потоками.

На думку А.І. Шигаєва [4], такий підхід до складання фінансової звітності є найбільш прийнятним для аналітиків та інвесторів, які здійснюють економічний аналіз та контроль за грошовими потоками, а також оцінку економічної вартості суб'єктів господарювання за даними фінансової звітності за новою моделлю. Дана модель отримується шляхом трансформації бухгалтерської звітності, що підготовлена згідно з МСФЗ.

1. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку : Наказ МФУ : за станом на: 09 груд. 2011 р. № 1591 / Міністерство фінансів України. – Офіц. вид. – К. : МФУ, 2011. – (Офіційне видання Міністерства фінансів України).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України : за станом на 22 грудн. 2011 р. № 4224-VI / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : ВВР, 2012. – № 36. – (Офіційне видання Верховної Ради України) / [Електронний ресурс] / Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Губіна І. Бухоблік мій... “у червоній косинці” / І. Губіна // Бухгалтерський облік. Хрестоматія. – 2012. – Вип.1. – С.7 – 8.
4. Шигаев А. И. Актуарный учет и использование его данных для управления / А. И. Шигаев ; под ред. д-ра экон. наук, проф. В. Б. Ивашкевича. – М. : Магистр : ИНФРА-М, 2011. – 224 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Баланс” (з наступними змінами і доповненнями): Наказ Мінфіну України від 31.03.1999 № 87. / [Електронний ресурс] / Режим доступу : www.minfin.gov.ua.